

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 13 mei 2025
Zaaknummer : 202533563
Afdeling opsteller : Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed
Bereikbaar onder : +31654635799, ruud.roos@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Hugo Janssen
Raadsvergadering d.d. : 1 juli 2025
Uiterlijke datum : Niet van toepassing

Aan de raad,

1. Onderwerp

Begroting GR Reinigingsdiensten Rd4 2026 en Jaarrekening GR Reinigingsdiensten Rd4 2024.

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling (GR). Bij het overdragen van bevoegdheden naar een GR is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

P&C-cyclus GR

Een van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De raad dient inzicht te hebben in de financiën van een GR om daar controle op uit te kunnen oefenen. De GR is verplicht om:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst. De kadernota 2026 is al eerder aan de raad gestuurd.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht. De raad kan hierop geen zienswijze indienen.
- Uiterlijk 30 april de ontwerpbegroting aan de raden te sturen, voordat deze wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR (AB). In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de GR in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

Zienswijze begroting

De begroting is voor de raad een belangrijk document om kaders te stellen. De raad heeft daarom de wettelijke mogelijkheid om binnen 12 weken, voordat de begroting aan het AB wordt aangeboden, wensen of bedenkingen kenbaar te maken tegen de begroting door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. Het Dagelijks Bestuur van de GR (DB) reageert voor vaststelling van de begroting door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijzen door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast en stuurt deze uiterlijk 15 september naar de Gedeputeerde Staten.

In dit collegevoorstel ligt voor de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdiensten Rd4 2026. Vanwege het financieel belang voor de gemeenten en ter verduidelijking van de bedrijfsvoering van Rd4 is ook de jaarrekening over het jaar 2024 bijgevoegd.

Korting gemeentefonds 2026

Landelijk worden gemeenten de komende periode geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds waarbij het jaar 2026 een dieptepunt kent. Hierdoor worden gemeentelijke organisaties gedwongen om te zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. De gemeenschappelijke regelingen zijn in de afgelopen periode gevraagd om, gelet op de knellende financiële kaders, als ‘verlengd lokaal bestuur’ hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Op 2 juli 2024 heeft ons college een brief gestuurd aan alle GR-en met daarin de opdracht om toekomstige besparingsmogelijkheden inzichtelijk te maken; waarbij wordt uitgegaan van een structurele taakstelling van 5%. Bijna alle Parkstadgemeenten en andere Zuid-Limburgse gemeenten hebben een soortgelijke brief gestuurd.

b. Huidige situatie/probleemstelling

De gemeenschappelijke regeling Rd4 bestaat uit een aantal entiteiten (zoals de regeling zelf, Rd4 Kringloopbedrijf B.V. en Rd4 Facilitair Bedrijf B.V.) Daarom levert Rd4 de financiële stukken aan in de vorm van één geconsolideerd stuk waarin de cijfers van het hele bedrijf worden samengevoegd. Dit is weliswaar in tegenspraak met de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording maar levert wel een beter totaalbeeld op van de organisatie. Echter formeel, volgens de wetgeving, dient de zienswijze van de raad zich te beperken tot de begroting van de gemeenschappelijke regeling (dus de begroting exclusief Rd4 Kringloopbedrijf B.V. en Rd4 Facilitair Bedrijf B.V.).

3. Gewenste situatie (WAT?)

a. Wat willen we bereiken?

De raad de gelegenheid te geven een zienswijze te geven op de Begroting GR Reinigingsdiensten Rd4 2026 zodat deze zienswijze betrokken kan worden bij de definitieve besluitvorming door het AB op 7 juli 2025.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
n.v.t.

2. traject tot dusverre

De Begroting 2026 van de GR Reinigingsdiensten Rd4 is in de vergadering van het AB op 3 april 2025 behandeld. De aanbiedingsbrief is ontvangen op 4 april 2025.

De raad kan tot en met 3 juli 2025 een zienswijze indienen tegen de begroting 2026.

Het AB stelt de begroting 2026 vast op 7 juli 2025.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W

Het college adviseert de raad over het wel of niet afgeven van een zienswijze.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

Wet gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

Gemeenschappelijke Regeling GR Reinigingsdiensten Rd4

Kadernota 2026 GR Reinigingsdiensten Rd4

Grondstoffenplan 2022-2026

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?

n.v.t.

6. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

Ontwerpbegroting 2026

De begroting van de GR Reinigingsdiensten Rd4 2026 is tot stand gekomen in goed overleg met de twee ambtelijke werkgroepen (Financiële Commissie en Werkgroep Beleid),

De ontwerpbegroting 2026 is € 1.844.617,- hoger dan eerder begroot in de vastgestelde meerjarenraming 2026-2028 van GR Reinigingsdiensten Rd4. Dit is € 3.551.678,- hoger dan de begroting van 2025.

De hogere begroting is een gevolg van de toegenomen salariskosten (hogere CAO en stijging van de kosten van de factor sociale arbeid), de invoering van de CO₂-heffing, de stijging van de afvalhoeveelheden, de beperking van de afzetmarkt voor recycleproducten (virgin materialen blijven goedkoper).

Kort samengevat wordt de stijging van ruim € 3,5 miljoen veroorzaakt door de volgende begrotingsposten:

	Begrotingsposten	Kostenstijging
	Personeelskosten	€ 1.518.098
	Uitbesteed werk/inkopen	€ 328.192
	Verwerkingskosten	€ 1.050.434
	Energie	€ -16.750
	Productiekosten	€ 84.016
	Bedrijfskosten	€ 126.899
	Financiering	€ 460.788

Ad 1.

Bij de personeelskosten zijn de effecten van loonstijgingen en de ontwikkelingen van de sociale lasten en pensioenen debet aan de stijging.

Ad 2.

De stijging van uitbesteed werk wordt veroorzaakt door een stijging van de kosten van de uitbestede werkzaamheden.

Ad 3.

De verwerkingskosten laten een stijging zien. Naast de elk jaar stijgende afvalstoffenbelasting wordt Rd4 per 1 januari 2026 voor het eerst ook nog geconfronteerd met de nieuwe CO₂-heffing. Het aandeel van de belastingen in de verwerkingskosten neemt hierdoor jaarlijks toe.

Het aanbod aan grondstoffen daalt als gevolg van minder aanbod van PMD en minder papier. Dit zorgt voor een stijging van de kosten ondanks dat de vergoedingen zelf als gevolg van indexeringen stijgen.

Ad 4.

De energiekosten zijn wat lager als gevolg van een efficiëntie in routes, verbeteringen in rij- en weggedrag.

Ad 5.

Door groei in met name het BOR-pakket is een uitbreiding in voertuigen en ander materieel te zien. Dit betekent ook dat de onderhoudskosten hoger worden voor zowel preventieve werkzaamheden als reparaties bij storingen en gebreken.

Er zijn op meer plaatsen ondergrondse systemen en de jaarlijkse kosten daarvan inzake onderhoud en schoonmaak worden hier verantwoord. In de loop van 2025 worden de systemen uit de voormalige gemeente Schinnen (Beekdaelen) overgenomen en zitten deze in 2026 voor het eerst volledig in alle berekeningen.

Tot slot stijgen de kosten voor zout t.b.v. de gladheidbestrijding.

Ad 6.

De stijging van de bedrijfskosten wordt vooral verwacht op grond van stijgende huisvestingskosten en up-to-date houden van de automatisering (meer data-gestuurde organisatie) als ook inflatie.

Ad 7.

Doorontwikkeling van het grondstoffenpark in Margraten, de aankoop van het pand voor het textielsorteercentrum en stijgende vervangingskosten zorgen voor een stijging van de financieringslasten.

Gevolgen voor Brunssum

Voor Brunssum betekent dit uitgesplitst voor wat betreft het basispakket en pluspakket 2026 in vergelijking tot 2025:

Kostenontwikkeling gemeente Brunssum (x € 1,-)				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Mutatie 2025>2026	Stijging %
Basispakket	€ 3.219.995	€ 3.455.229	€ 235.233	7,3%
BOR-pakket	€ 866.800	€ 898.000	€ 31.200	3,5%
Totaal	€ 4.086.795	€ 4.353.229	€ 266.433	6,5%

Het basispakket vormt een onderdeel voor de berekening van de tarieven afvalstoffenheffing, waarbij wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid. Dat betekent dat de verhoging in de bijdrage aan Rd4 van € 235.233,- in principe wordt verrekend in de tarieven afvalstoffenheffing (zou een verhoging van circa € 7,50,- per aansluiting per jaar betekenen) en dientengevolge geen budgettair effect heeft op het begrotingssaldo van de gemeente Brunssum. Echter de kosten van Rd4 is maar een van de factoren die de hoogte van de afvalstoffenheffing bepaalt in 2026. Daarom wordt nu niet al een besluit te genomen over een verhoging van de afvalstoffenheffing. Bij het opstellen van de voorjaarsbrief/begroting komen wij hier op terug.

De totale mutatie van de begroting van de GR Reinigingsdiensten Rd4 voor 2026 voor zowel het basis- als het BOR-pakket zal meegenomen worden bij het opstellen van de begroting 2026 e.v.

Jaarrekening 2024 GR Rd4

Ook al valt de jaarrekening 2024 van de GR Reinigingsdiensten Rd4 niet direct onder het afgeven van een zienswijze, toch is het goed om enig inzicht hieromtrent te geven.

1. Bedrijfsvoering Rd4:

Het resultaat uit de bedrijfsvoering van Rd4 over het boekjaar 2024 uitgekomen op een positief bedrag van € 400.911. Bij de verdeling van het door de gemeenten te ontvangen bedrag is rekening gehouden met de kostenverdeelssystematiek op basis van aansluitingen. Dat betekent dat Brunssum voor wat betreft het

resultaat van de GR Reinigingsdiensten Rd4 een bedrag ontvangt van € 38.795,- (pagina 48 geconsolideerde jaarrekening).

2. *Verrekening variabele componenten:*

- Conform de gemaakte afspraken worden per product de begrote variabele componenten verrekend met de daadwerkelijke realisatie. Het principe 'de vervuiler betaalt' is hierbij het gehanteerde uitgangspunt.
- Het resultaat op de variabele component; zijnde de afrekening 2024 van het basispakket ten opzichte van de in rekening gebrachte voorschotten (conform begroting) bedraagt een positief resultaat van € 1.707.243.
- Dit betekent een teruggave ten opzichte van het voorschot. Dit is met name terug te voeren op de lager verwerkingskosten en voordelen als gevolg van logistieke efficiëntie.
- Voor wat betreft de variabele component ontvangt Brunssum dan ook een bedrag van € 163.602,-. Dit bedrag wordt verminderd met de kosten van de afrekening PMD-ketenregie over de jaren 2025 t/m 2021 ad. € 13.016,-. Brunssum ontvangt dus over 2024 een bedrag van € 150.586,- (zie pagina 17 geconsolideerde jaarrekening).

3. Weerstandvermogen

Conform de gemaakte afspraken worden normaliter de resultaten per gemeente uitbetaald minus het bedrag dat benodigd is om het gewenste weerstandsvermogen te bereiken/in stand te houden. Het weerstandsvermogen van de GR Reinigingsdiensten Rd4 omvat sedert 2023 het gewenste weerstandsvermogen en dat betekent dat er geen aanvullende stortingen noodzakelijk zijn.

Alles bij elkaar levert de jaarrekening 2024 van de GR Reinigingsdiensten Rd4 Brunssum dus per saldo een voordeel op van € 189.381,-.

Afrekening Jaarrekening 2024 GR Rd4 m.b.t. Brunssum	
Resultaat 2024	€ 38.795,-
Afrekening variabele component Basispakket 2024	€ 150.586,-
Weerstandvermogen	€ 0,-
Totaal	€ 189.381,-

De begroting 2026 van de GR Rd4 leidt, op basis van de reeds eerder genoemde redenen, tot een hogere bijdrage voor Brunssum voor 2026 van € 101.600 (3,1%) ten opzichte van het in onze meerjarenraming 2026 –2028 opgenomen bedrag voor de gemeentelijke bijdrage voor de GR Reinigingsdiensten Rd4 voor 2026.

c. Argumenten en overwegingen

Kerntaken

GR Reinigingsdiensten Rd4 is de inzameldienst voor huishoudelijke afval- en grondstoffen voor de regio Parkstad Limburg en de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern en Vaals. Het gaat hierbij om 148.000 huishoudens. Naast de inzameling van het huishoudelijk afval beheert en exploiteert Rd4 tevens de 8 regionale grondstoffenparken, de op- en overslag, het textielsorteercentrum, het Kringloopbedrijf en bijbehorende winkels en het regionaal sorteercentrum. Deze hoofdactiviteiten vormen het Basispakket van de GR.

Daarnaast verricht GR Reinigingsdiensten Rd4 via een pluspakket optionele diensten in het kader van het reinigen van de openbare ruimte: straatreiniging, kolkenzuigen, gladheidbestrijding etc. Deze pluspakket diensten worden in de verdere beschouwing van de verbonden partij niet betrokken omdat dit een facultatieve deelname betreft vergelijkbaar met de uitbesteding van werkzaamheden.

Hiermee is de GR Reinigingsdiensten Rd4 een belangrijke schakel bij de uitoefening van de publieke taak. Het eigenaarschap van de gemeenten voorziet in een directe gemeentelijke betrokkenheid op bestuursniveau van de GR Reinigingsdiensten Rd4: het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Strategische ontwikkelingen

Binnen de GR Reinigingsdiensten is, in nauw overleg met de betrokken gemeenten, in 2021 een Grondstoffenplan vastgesteld. De basis van de inzameling van afval en grondstoffen is in de afgelopen jaren gerealiseerd, doch afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen. Vandaar dan ook dat de laatste jaren nader gekeken wordt naar het totale beheer van de afvalketen alsmede het stimuleren en verleiden tot een 'gewenst afvalgedrag'. Op termijn zullen grondstoffen schaarser worden hetgeen betere scheiding van afvalstromen noodzakelijk maakt. Betere afvalscheiding, meer preventie en verdere duurzaamheid van afvalbewerking en verwerking vormen de bouwstenen van het Grondstoffenplan 2022-2026.

Tot en aantal jaren geleden lag de doelstelling de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner terugbrengen tot onder de 100 kilo. Dat heeft de hoeveelheid restafval aardig doen verminderen. Helaas blijkt niet al het gescheiden afval geschikt voor recycling en wordt een deel alsnog verbrand. Daarom is het nu tijd voor een volgende stap! Van kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijke afval: in 2035 moet 65 procent van al ons afval gerecycled worden. Dat maakt dat er naast dit doel nog steeds wordt ingezet op minder restafval en verdere optimalisatie van hergebruik van 80% van de afvalstromen als grondstoffen (circulaire economie).

Risico's die hierbij komen kijken zijn de grote onzekerheden over de afzet van gescheiden grondstoffen, de veranderende regelgeving m.b.t. arbeidsinzet alsmede de hoge kosten van de inzameling. Toch blijft permanente aandacht voor de circulaire economie belangrijk. Vanuit dat kader is in 2024 een start gemaakt met de ontwikkeling van het opzetten van een circulair ambachtscentrum.

Algemeen stellend blijven exogene factoren (denk aan de kosten voor de verwerking van afval- en grondstoffen, brandstof, salarislasten) voornamelijk de begroting van de GR Rd4 sterk bepalen. De doorontwikkeling van de circulaire economie en de inherent hieraan stijgende waarde van grondstoffen zal naar verwachting op (de lange) termijn positief bijdragen aan de nivellering van de kosten.

Specifieke ontwikkelingen

Om grip te houden op stijgende afvalkosten en om als gemeente effectief bij te dragen aan de verlaging van de afvalhoeveelheden én de transitie naar een circulaire economie is het noodzakelijk verdere stappen te zetten. Zo vindt onder meer onderzoek plaats naar de opzet/realisatie van een regionaal Circulair AmbachtsCentrum. Dit is een locatie of een netwerk waarbij partijen samenwerken aan het verminderen van afvalstromen en het realiseren van hoogwaardig product- en materiaalhergebruik. Daarbij worden minimaal de functies van een milieustraat, kringloopwinkel, reparatiewerkplaats, onderwijs en het sociaal domein gecombineerd, waardoor spullen en materialen langer in gebruik blijven en onnodig storten en verbranden wordt voorkomen.

Daarnaast worden stappen gezet om bepaalde afvalstromen te verminderen (denk hierbij aan luierafval), logistieke voordelen te behalen door versoering van de afvalinzameling (gft-inzameling in de wintermaanden) en wordt gekeken naar het via pop-up stores laagdrempelig maken van tweedehands kleding (Zie ook Bezuinigingsopgave)

(Re)actie GR naar aanleiding van brief 2 juli 2024

Medio 2024 zijn alle gemeenschappelijke regelingen door de gemeenten nadrukkelijk gewezen op het overgangsjaar 2026 (door de gemeenten zelf ravijnjaar genoemd). Gemeenten krijgen door wijzigingen in de verdeelsleutels van gelden vanuit het Rijk minder middelen ter beschikking.

Als organisatie heeft Rd4, samen met beleids- en financiële ambtenaren van de 10-gemeenten, ondanks het feit dat geopereerd wordt in een taakveld dat gedekt wordt uit een doelbelasting (lees: de afvalstoffenheffing), de handschoenen opgepakt. In oktober 2024 is een uitgebreid traject gestart en gedurende dit proces (gelijklopend aan het begrotingsproces) zijn de bestuurders meegenomen.

Het hele spectrum van mogelijkheden is bekeken, rekening houdende met het behoud van het huidige serviceniveau en tegen de opwaartse prijsstijging, op zoek naar besparingsvoorstellen.

Deze mogelijkheden zijn vanuit een longlist aan maatregelen teruggebracht naar een shortlist en gecategoriseerd.

- Ieder jaar worden interne bedrijfsprocessen opnieuw tegen het licht gehouden, wordt de dienstverlening geoptimaliseerd en worden medewerkers bij Rd4 uitgedaagd om “scherper aan de wind te zeilen”. De afgelopen jaren heeft dit al tot teruggaven naar de gemeenten geleid. In de jaren opvolgend aan deze teruggaven zijn deze besparingen jaarlijks meegenomen in de opvolgende begrotingen. Ook afgelopen jaar is gekeken naar efficiëntie en effectiviteit vanuit de eigen bedrijfsvoering. Dit heeft geresulteerd in een besparing van € 570.000.
- Een volgende besparing is gevonden in de verduurzaming van het wagenpark. Om de kosten in de nabije jaren te kunnen dekken is een aantal jaar geleden gekozen om een reserve te vullen die jaarlijks stijgt. Deze reservering is bedoeld om het verschil te kunnen dekken tussen verduurzaamde voertuigen en de huidige Euro6 voertuigen. De opgave voor het verduurzamen van het wagenpark blijft bestaan. Daar de ontwikkeling van deze voertuigen op dit moment geen grote stappen kent, is gekozen om de afgesproken stijging voor 2026 niet door te voeren en het huidige bedrag dat is opgenomen in de begroting 2025 te continueren. Dit heeft geresulteerd in een besparing van € 148.000.
- Vergroten van de omzet van de kringloopactiviteiten door het openen van 2 pop-up kledingwinkels in leegstaande panden. Dit ziet Rd4 alsmede de deelnemende gemeenten als zeer kansrijk. Hiermee kunnen vier slagen geslagen worden: de gemeenten helpen de aanblik van leegstand in de centra te voorkomen, circulariteit in die centra zichtbaar maken, sociale arbeid in zetten en als laatste door een extra afzetkanaal voor het in de regio ingezamelde kleding te gaan inzetten. Dit heeft geresulteerd in een besparing (extra omzet) van € 100.000 in deze begroting.
- Een coulante regeling voor het extra inzamelen van klachten is ook aangemerkt als mogelijke besparing. Conform de afgesproken SLA's met de gemeenten zal er gehandeld gaan worden. Concreet betekent dit dat Rd4 strikter de termijn tussen inzamelmoment en moment van indienen klacht gaan hanteren (inzameling + max. 2 werkdagen). Dit leidt tot een jaarlijkse besparing van € 25.000.

Samengevat: in de begroting 2026 van de GR Reinigingsdiensten Rd4 is een besparing verwerkt ter grootte van € 843.000.

d. Opties en keuze

Uw raad kan -in afwijking van het bovenstaande advies- besluiten om wel een zienswijze in te dienen tegen de begroting 2026 van de GR Reinigingsdiensten Rd4.

4. Bijlagen:

- Jaarrekening 2024 GR Reinigingsdiensten Rd4 (geconsolideerd)
- Begroting 2026 GR Reinigingsdiensten Rd4 (enkelvoudig en geconsolideerd)
- Dashboard
- Concept brief zienswijze

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed
Registratiekenmerk : 202533563

De raad van de gemeente Brunssum;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 13 mei 2025, afdeling Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de begroting 2026 van GR Reinigingsdiensten Rd4, hiertegen geen zienswijze in te dienen en het dagelijks bestuur van Rd4 hierover te informeren door middel van de bijgevoegde brief;
2. Kennis te nemen van de jaarrekening 2024 van GR Reinigingsdiensten Rd4.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juli 2025.

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier